

ŽIVOT SV. KONSTANTINA-CYRILA

V ČTRNÁCTÝ DEN MĚSÍCE ÚNORA
PAMĚŤ A ŽIVOT BLAŽENÉHO UČITELE NAŠEHO
KONSTANTINA FILOSOFA, PRVNÍHO VYCHOVATELE
A UČITELE SLOVANSKÉHO NÁRODA

1

Milosrdný a dobrotivý Bůh čeká na pokání lidí, aby všichni byli spaseni a došli k poznání pravdy, nechce smrti hříšníkovi, i kdyby se sebevíc oddával zlobě, ale chce jeho pokání a život. Proto nenechává lidské pokolení klesnout zemdením a upadnout do pokušení ďábelského a zahynout, ale po všechna léta a v každý čas nepřestává nám prokazovat mnoho milostí, jak od prvopočátku tak i posavad, napřed skrze patriarchy a Otce a po nich skrze proroky, a po těch skrze apoštoly a mučovníky a spravedlivé muže a učitele, které si vybírá z tohoto nejvyšší neklidného žití. Zná Pán své, kteří jsou jeho, jakož řekl: Ovce mé slyší můj hlas, a já je znám a jménem je volám, a chodí za mnou a já jim dávám život věčný.

Jl 2,13
1 Tm 2,4
Ez 33,11

To učinil i za našeho pokolení tím, že nám ustanovil tohoto učitele, a ten osvítil náš národ, slabostí či spíše lstí ďábelskou zatemnělý na svém rozumu, takže nechtěl chodit ve světle božích příkázání. Život jeho i poskrovnu vyprávěný ukazuje, jakým byl, aby ten, kdo jej slyší, chce-li, jej napodobil, osvojil si čilost a zhostil se lenosti podle slov apoštolových: „Budte mně podobni jako já Kristu.“

J 10,27n

Iz 2,5; 50,11
Zj 21,24

1 K 11,1

2

V městě Soluni byl jeden muž, urozený a bohatý, jménem Lev, který zastával úřad drugaria pod stratémem. Byl zbožný a za-

chovával vesměs všechna přikázání boží jako kdysi Job. Žil se svou chotí a zplodil sedm dětí, z nichž nejmladší, sedmý byl Konstantin Filosof, náš vychovatel a učitel. Když jej matka porodila, dali ho chůvě, aby ho kojila, ale dítě nijak nechtělo přijmout cizí prs, leda matčin, dokud nebylo odkojeno. Stalo se tak božím řízením, aby dobrá ratolest z dobrého kořene byla odkojena mlékem neposkvrněným. Potom se dobří ti rodičové z úcty k sobě shodli na tom, že již nebudou spolu obcovat, a po čtrnáct let nepřestoupili tohoto předsevzetí, ale žili v Pánu jako bratr a sestra, dokud je smrt nerozloučila. Když se muž chystal odejít na pravdu boží, hořekovala matka tohoto dítěte a pravila: „O nic mi nejde, jediné o tohoto hocha, jak bude o něho postaráno.“ A on jí řekl: „Věř mi, ženo, spoléhám na Boha, že mu dá takového otce a správce, který spravuje též všechny křesťany.“ To se i stalo.

3

V sedmi letech dítě vidělo sen a vyprávělo jej otci a matce a pravilo: „Náčelník shromáždil všechny dívky našeho města a řekl mi: Vyber si z nich, kterou chceš za ženu a pomocnici věkem ti rovnou. Já jsem se na všechny podíval a prohlédl si je a uviděl jsem jednu krásnější než všechny ostatní, její tvář se skvěla a byla ozdobena hojně zlatými šperky a perlami a všelikou nádherou. Jméno její bylo Sofia, to jest Moudrost: Tu jsem si vyvolil.“ Rodiče vyslechli tato jeho slova a pravili mu: „Synu, zachovej zákon svého otce a nezamítej naučení své matky, neboť přikázání zákona je svítlnou a světlem. Řekni Moudrosti: buď mi sestrou, a opatrnost si učiň přítelkyní. Neboť Moudrost září nad slunce, a přivedeš-li si ji, aby byla tvou chotí, zbavíš se skrze ni mnohého zla.“

Když jej dali na studia do škol, prospíval v naukách nad ostatní žáky velmi bystrou pamětí, takže budil podiv všech. Bylo zvykem, že se synové zámožných rodin bavívali lovem. Jednoho dne vyšel si Konstantin s nimi do polí a vzal s sebou svého krahujce. Sotva jej vypustil, strhl se božím řízením vítr, uchvátil a odnesl

jej. Hoch z toho upadl v tesknost a žal a dva dni nejedl. Neboť milosrdný Bůh nechtěl, aby si navykl světským věcem, a tak jej snadno ulovil svou láskou, jako kdysi Plakida ulovil na honu jelenem, tak jeho krahujcem. Hoch rozvažoval u sebe marnost tohoto života, kál se a volal: „Takový je tedy tento život, že místo radosti množí se žal? Ode dneška dám se jinou cestou, lepší než tato, a nepromarním svých dnů ve shonu tohoto života.“

I oddal se studiu, sedával doma a učil se nazpaměť knihám svatého Řehoře Bohoslovce. Na stěně si učinil znamení kříže a napsal tento chvalozpěv: „Ó Řehoři, člověče tělem, ale duší anděle! Ačkoli byls člověk tělem, zdál ses být andělem. Neboť tvá ústa jako jeden ze Serafů oslavují Boha a všecek svět osvěcují naukou pravé víry. Proto přijmi i mne, jenž se ti kořím s láskou a vírou, a buď mi učitelem a osvětitelem.“ Tak se mu zaslíboval.

Ale ačkoli vnikl do mnohých jeho řečí a velikého vědění, nemohl přec porozumět hlubším místům a upadl proto do těžkého zármutku. Byl pak tam nějaký cizinec obeznalý v gramatice. K němu tedy zašel, vrhl se mu k nohám a cele mu oddán prosil ho: „Buď tak dobrý a nauč mě umění gramatickému.“ Ale on zakopal svou hřivnu a odbyl jej: „Nenamáhej se, chlapče, neb jsem se pevně zařekl, že co živ nikoho tomu učit nebudu.“ Hoch však se mu opět klaněl a se slzami volal: „Vezmi si všecek můj podíl na otcovském domu, který mi patří, a nauč mě tomu.“ Ale on ho nechtěl vyslyšet. I vrátil se domů a setrval na modlitbách, aby dosáhl, po čem toužilo jeho srdce. A Bůh učinil vbrzku po vůli těm, kteří se ho bojí. Neboť o jeho kráse a moudrosti a pilném studiu, jež bylo v něm hluboce zakořeněno, slyšel císařský správce, takzvaný logothet, a ten poslal pro něho, aby se učil s císařem. Když to hoch uslyšel, s radostí se vydal na cestu, a na cestě poklekl a modlil se takto: „Bože otců našich a Pane milosrdenství, jenž jsi vše stvořil slovem a moudrostí svou, a člověka jsi učinil, aby vládl všem věcem tebou stvořeným, dej mi moudrost přebývající v blízkosti tvých Trůnů, abych porozuměl, co se tobě líbí,

Ž 144,19

Mdr 9,1.4n.10
Ž 115,6

a byl spasen. Jsemť služebník tvůj a syn tvé služebnice.“ A k tomu odříkal ostatek modlitby Šalomounovy, načež vstal a řekl: Amen.

4

Když přišel do Cařihradu, svěřili jej učitelům, aby se u nich učil. I naučil se ve třech měsících gramaticy a potom se věnoval dalšímu studiu. Osvojil si Homéra a geometrii a u Lva a Fotia dialektiku a všechny nauky filosofické, mimo to též rétoriku a aritmetiku, astronomii a muziku a všechny ostatní řecké studijní obory. Tak si je všechny osvojil, jak by si byl mohl kdo osvojit jen jeden z nich. Neboť s bystrostí se u něho pojila píle a jedna druhou překonávala, tím se vědy a umění jen zdokonalují. Více však než učenost dával najevo dobré chování. Hovořil s těmi, s nimiž to bylo prospěšnější, a vyhýbal se druhům uhýbajícím na scestí. Jedině to měl na mysli, jak by zaměnil věci pozemské za nebeské a uletěl z tohoto těla a žil s Bohem.

Když logothet viděl, jaký je, dal mu moc nad svým domem a možnost vcházet volně do císařského paláce. Jednou se ho otázel. „Filosofe, rád bych věděl, co je to filosofie.“ On řekl hned s pohotovostí: „Poznání věcí božských i lidských, nakolik se může člověk přiblížit Bohu, neboť učí člověka, aby byl svými skutky obrazem a podobností toho, který ho stvořil.“ Proto si ho tento muž, tak mocný a vážený, ještě víc oblíbil a ustavičně se ho na vše dotazoval. A on mu vyložil nauku filosofickou a v málo slovech mu objasnil veliké záhady.

Čím víc se líbil Bohu pro svou čistotu, v níž žil, tím milejší se stával všem. A logothet mu prokazoval všelikou vážnost a úctu, a nabízel mu mnoho zlata, jehož on však nepřijal. Jednou mu řekl: „Tvá krása a moudrost mě neobyčejně pudí k tomu, abych tě miloval. Hle, mám duchovní dceru, které jsem byl kmotrem na křtu, krásnou a bohatou a ze vznešeného a mocného rodu. Chceš-li, dám ti ji za ženu. Od císaře dostaneš hned teď vysokou hodnost a knížectví a ještě víc můžeš očekávat, takže co nevidět budeš stratégem...“ Filosof mu odpověděl: „Veliký to zajisté dar pro

ty, kdo po něm touží, ale mně není nic milejšího než učení. Až jím nabudu vzdělání, chci hledat čest a bohatství po svém prarotci.“ Když logothet uslyšel jeho odpověď, šel k císařovně a řekl: „Tento mladý filosof nemá rád tento život, ale nepouštějme ho z našeho okruhu, ale udělme mu tonzuru ke kněžství a dejme mu úřad, ať je bibliotékářem u patriarchy při chrámu svaté Trojice. Snad alespoň tak jej udržíme.“

Tak s ním i učinili. Avšak sotva jen docela málo s nimi pobyl, odešel na Úzké moře a skryl se potají v klášteře. Šest měsíců ho hledali a jen stěží jej našli, nemohli ho však přimět k tomu, aby se vrátil k témuž úřadu. Uprosili ho tedy, aby převzal profesorskou stolicí a vyučoval filosofii tuzemce i cizince se vší oficiální podporou. I ujal se toho.

Zatímco se filosof veselil v Bohu, naskytla se opět jiná věc a úkol ne menší prvních. Neboť Rostislav, kníže moravský, z vnuknutí Božího a po úradě se svými knížaty a s Moravany vypravil poselství k císaři Michaelovi, v němž pravil: „Náš lid se odřekl pohanství a drží se křesťanského zákona, ale nemáme takového učitele, který by nám pravou křesťanskou víru vyložil, aby též jiné kraje nás napodobily. Pošli nám tedy, pane, takového biskupa a učitele, neboť od vás se vždy dobrý zákon šíří do všech krajů.“

Císař shromáždil poradní sbor a povolal Konstantina filosofa, sdělil mu tuto věc a pravil: „Vím, filosofe, žeš unaven, ale je třeba, abys tam šel, neboť tuto věc nemůže nikdo vykonat tak jako ty.“ Filosof odpověděl: „Ač jsem unaven a tělesně churav, půjdu tam s radostí, mají-li písmo pro svůj jazyk.“ Císař mu pravil: „Můj děd i můj otec i mnozí jiní hledali to a nenašli, kterak to mohu já nalézt?“ Filosof řekl: „Kdopak může psát řeč na vodu a získat si jméno kacíře?“ Odpověděl mu opět císař se svým strýcem Bardou: „Chceš-li ty, může ti to Bůh dát, který dává všem, kdo o to prosí bez pochybování, a otvírá tlukoucím.“ Šel tedy filosof, a jak bylo jeho dávným obyčejem, oddal se modlitbě i s jinými pomocníky. Krátce nato zjevil mu to Bůh, který slyší modlitby svých služebníků, a ihned složil písmena a začal psát slova evangelia: Na počátku bylo slovo a slovo bylo u Boha a Bůh byl slovo, a tak dále.

L 11,10

J 1,1

Císař se zaradoval a velebil Boha se svými rádci. I odeslal jej s mnohými dary, při čemž napsal Rostislavovi takovýto list: „Bůh, který si přeje, aby každý přišel k poznání pravdy a snažil se o vyšší stupeň dokonalosti, viděl tvou víru a snahu, a proto zjevil písmo pro váš národ. Tím učinil nyní za našich let, co nebylo dáno

1 Tm 2,4

leda v první léta, abyste i vy byli připočtení k velikým národům, které oslavují Boha svým jazykem. I poslali jsme ti toho, komu je Bůh zjevil, muže ctihodného a zbožného, velmi učeného a filosofa. Nuže přijmi dar větší a vzácnější nad všecko zlato a stříbro i drahé kamení a pomíjivé bohatství a hled' s ním rychle upevnit tu věc a veškerým srdcem hledej Boha a nezanedbávej spasení všech, ale vybízej všechny, aby nelenili, ale dali se na cestu pravdy, tak abys i ty, až je přivedeš svým úsilím k poznání pravého Boha, přijal za to odměnu i v tomto věku i v budoucím za všechny ty duše, které uvěří v Krista Boha našeho od nynějška až do skonání, a abys po sobě zanechal památku příštím pokolením podobně jako veliký císař Konstantin!“

15

Když přišel na Moravu, přijal jej Rostislav s velikou úctou, shromáždil žáky a dal je k němu do učení. Brzy přeložil všechny církevní řád a naučil je jitřním a ostatním hodinkám, nešporám, kompletáři i obřadům mešním. I otevřely se podle slova prorokova uši hluchých, aby slyšely slova Písma, a jazyk zajímavých zjasněl. Bůh se nad tím zaradoval a ďábel zastyděl.

Iz 35,5; 32,4

J 8,44

Když boží učení rostlo, ďábel, zlý závistník od počátku, nestrpěl tohoto dobra, ale vešel do svých nástrojů a začal mnohé podněcovat a říkat jim: „Tím se Bůh nijak neslaví, neboť kdyby mu to bylo vhod, cožpak by nebyl mohl způsobit, aby od počátku psali písmem své řeči, a tak slavili Boha? Ale on si vyvolil jen tři jazyky, hebrejský, řecký a latinský, jen těmi se má Bohu vzdávat chvála.“ Ti kdo tak mluvili, byli latinští a franští arcikněží s kněžími a učedníky. Filosof se s nimi potýkal jako David s cizozemci a porážel je slovy Písma a nazval je trojjazyčníky a pilátníky, ježto Pilát tak napsal v nadpise (kříže) Páně.

J 18,19

Ale nejen toto jediné hlásali, učili též jiné zvrácenosti. Tvrdili, že pod zemí žijí lidé velkohlaví, a že každý plaz je stvořením ďáblovým, a zabije-li kdo hada, že se tím zbaví devíti hříchů; jestliže kdo zabije člověka, ať tři měsíce pije z dřevěné číše a skle-

něné ať se nedotýká. Nebránili též konat oběti podle dřívějšího obyčeje ani uzavírat nesčíslné sňatky. To vše jako trní vyťal a ohněm svého slova spálil. Poukázal na to, co prorok o tom praví: „Obětuj Bohu oběť chvály a vzdej modlitby své Nejvyššímu. Ženu své mladosti nepropouštěj, neboť pojmeš-li proti ní nenávisť a propustíš ji, bezbožnost pokryje žádostivost tvé, praví Pán všemohoucí. A střeďte se v svém duchu, ať nikdo z vás neopustí ženu své mladosti. Činili jste, co jsem nenáviděl, takže Bůh svědčil mezi tebou a mezi ženou tvé mladosti, kterou opustil, a ona byla tvou společnicí a ženou tvé smlouvy.“ V evangeliu pak říká Pán: „Slyšeli jste, že bylo řečeno starým: nezcizoložíš, já však vám pravím, že každý, kdo pohlédne na ženu s žádostí po ní, již s ní svým srdcem cizoložil.“ A dále: „Pravím vám, že kdo propustí ženu kromě příčiny smilstva, uvádí ji v cizoložství, a kdo od muže propuštěnou pojme, cizoloží.“ A Kristus řekl: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

Ž 49,14

Mal 2,15n

Mal 2,13n

Mt 15,27–28
Mt 5,32

A tak působil na Moravě čtyřicet měsíců, potom odešel vysvětit své žáky. Na cestě přijal jej panonský kníže Kocel a velmi si oblíbil slovanské knihy, takže se jim naučil a dal také na padesát žáků v nich vyučit, a s projevy veliké úcty jej vyprovodil. Nevzal však od Rostislava ani od Kocela ani zlata, ani stříbra, ani žádné jiné věci, ale posloužil jim slovem evangelia bez odměny, toliko si vyprosil od obou devět set zajatců a propustil je.

Mt 10,9

16

Za jeho pobytu v Benátkách shromáždili se proti němu biskupové, kněží a mniši jako havrani na sokola a vytasili se s trojjazyčným kacífstvím, když řekli: „Člověče, pověz nám, jak to, žes ty nyní Slovanům pořídil knihy a učíš jim, předtím však nikdo jiný jich nevynalezl, ani apoštol, ani římský papež, ani Řehoř Veliký (Theolog), ani Jeroným, ani Augustin? My známe jen tři jazyky, kterými lze Boha v knihách slavit: hebrejský, řecký a latinský.“ Filosof jim odpověděl: „Zdaž nepadá déšť od Boha na všechny stejně? Nebo slunce také nesvítí na všechny? Nedýchá-

me na vzduchu všichni stejně? Jak se tedy vy nestydíte připomínat jen tři jazyky a chcete, aby všechny ostatní jazyky a národy byly slepé a hluché? Povězte mi, pokládáte Boha za bezmocného, jako by to nemohl dát, či za závistivého, jako by nechtěl? My přece známe mnoho národů, kteří mají své knihy a vzdávají Bohu slávu každý svým jazykem. Jsou to, jak známo tito: Arméni, Peršané, Abasgové, Iberi, Sugdové, Góti, Avaři, Tursi, Chazaři, Egyptané, Arabové, Syřané a mnozí jiní.

Nechcete-li však tomu rozumět, poznejte aspoň, jak o tom soudí Písmo. Vždyt David volá: Pějte Hospodinu všecky země, pějte Hospodinu píseň novou. A opět: Jásejte Hospodinu všecky země, pějte a veselte se a plesejte. A opět: Všechna země ať se pokloní a pěje ti, ať pěje jménu tvému, Nejvyšší. A opět: Chvalte Boha všechny národy, vychvalujte jej všichni lidé a vše, co dýchá, ať chválí Hospodina. V evangeliu pak dí: Kdožkoli ho přijali, dal jim možnost stát se dítkami Božími. A v témž evangeliu opět dí: Neprosím toliko za ně, ale i za ty, kdo pro jejich slovo ve mne uvěří, aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě. Matouš pak dí: Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi, jděte tedy a učte všechny národy a křtěte je ve jméno Otce i Syna i svatého Ducha a učte je zachovávat vše, cožkoli jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny do skončení věku, amen. A Marek opět: Jděte do celého světa, kažte evangelium všemu stvoření, kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen, kdo neuvěří, bude odsouzen. Těm pak, co uvěří, dostane se těchto znamení: mým jménem běsy vyženou, novými jazyky budou mluvit. Praví také i k vám, učitelům zákona: Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, že zavíráte království boží před lidmi, neboť sami nevcházíte a těm, kdo chtějí vejít, nedovolujete. A jinde: Běda vám, zákoníci, že jste vzali klíč poznání a sami jste nevešli a těm, kdo chtěli vejít, jste zabránili.

Korintánům pak pravil Pavel: „Přeji si, abyste všichni mluvili jazyky, raději však abyste prorokovali, neboť větší je ten, kdo prorokuje než ten, kdo mluví jazyky, leda by snad i vykládal, aby

si církev vzala poučení. Nyní však, bratři, přijdu-li k vám a budu mluvit jazyky, co vám to prospěje, nebudu-li vám mluvit ve zjevení nebo poznání, v proroctví nebo nauce? Přece i věci neživé, které vydávají zvuk, buď flétna nebo citera, nevydají-li různost zvuků, jakpak se pozná, co se píská nebo hraje? A vydá-li polnice hlas nejistý, kdo se bude hotovit k boji? Tak i vy, nevydáte-li jazykem srozumitelné slovo, jak se porozumí tomu, co mluvíte? Budete mluvit jen do vzduchu. Na celém světě, tuším, je totiž tolik druhů řečí a žádná z nich není bez hlasu. Neznám-li smysl hlasu, budu cizincem mluvícímu a mluvící bude mně cizincem. Podobně i vy, ježto horlíte o dary ducha, hleďte, abyste jimi oplývali ke vzdělání církve. Kdo tudíž mluví jazykem, ať se modlí, aby mohl i vykládat. Neboť modlím-li se jazykem, duch můj se modlí, ale rozum můj nemá z toho užitku. Co tedy s tím? Pomodlím se duchem, pomodlím se i rozumem. Zapěji duchem, zapěji i rozumem. Vždyt, budeš-li blahorečit duchem, jak řekne k tomuto tvému díkučinění „amen“ ten, kdo je v postavení nezasvěceného, když neví, co mluvíš? Ty sice dobře díky činíš, ale druhý není vzděláván. Děkuji svému Bohu, že mluví jazyky víc než vy všickni, ale ve shromáždění chci raději říci pět slov svým rozumem, abych též jiné poučil, než tisíce slov jazykem. Bratři, nebuďte děti rozumem, ale co do zloby buďte jako nemluvnata, rozumem však buďte jako dospělí. V zákoně je psáno: Cizími jazyky a rty cizími promluví k tomuto lidu, a ani tak mne neposlechnou, praví Hospodin. Proto jazyky nejsou znamením pro věřící, ale pro nevěřící, proroctví však je ne pro nevěřící ale pro věřící. Vždyt, sejde-li se celá církev dohromady a všichni budou mluvit jazyky a vejde nezasvěcený nebo nevěřící, neřekne, že blázníte? Jestliže všichni prorokují a vejde některý nevěrec nebo nezasvěcenec, před všemi bude usvědčován, ode všech bude posuzován a tajnosti jeho srdce vyjdou najevo. I padne na tvář a bude se klanět Bohu a vyznávat, že vpravdě Bůh je ve vás. Oč tedy jde, bratři? Když se scházíte, každý má žalm, má nauku, má zjevení, má jazyk, má výklad: ať se vše děje ke vzdělání. Mluví-li

kdo jazykem, tedy nejvýš po dvou nebo po třech a postupně, a jeden ať vykládá. Nebude-li tu vykladače, ať ve shromáždění mlčí, sobě však a Bohu aťsi mluví. Proroci mluvte dva i tři, ostatní pak vykládejte. Dostane-li se však zjevení jinému, jenž sedí, první ať mlčí. Neboť můžete všichni prorokovat jeden po druhém, aby se všichni poučili a všichni potěšili. A duchové proroků prorokům bývají poddáni, neboť Bůh není Bohem rozbroje, ale pokoje. Jako ve všech obcích světců ať vaše ženy ve shromážděních mlčí, neb se jim nedovoluje mluvit, ale ať jsou poddány, jak i zákon praví. Chtějí-li se něčemu naučit, ať se ptají doma svých mužů, neboť je hanba pro ženu mluvit ve shromáždění. Či snad vyšlo slovo Boží od vás nebo dospělo jen k vám samým? Domnívá-li se kdo, že je prorok nebo že má Ducha, ať pochopí, že co vám píšu, jsou příkazy Páně. A pakliže to nechápe, aťsi nechápe. Proto, bratři, horlete o prorokování a nebraňte mluvit jazyky. A všechno ať se děje způsobně a v pořádku.“ Opět pak dí: „A každý jazyk ať vyzná, že Ježíš Kristus jest Pánem k slávě Boha Otce. Amen.“

Fil 2,11

Mt 16,4

Těmito a jinými hojnějšími řečmi je zahanbil a nechal je tak a odešel.

17

Když se o něm dověděl římský papež, poslal pro něj. A když dospěl do Říma, vyšel mu vstříc sám apostolik Hadrián se všemi měšťany nesoucími svíce, neboť se dověděli, že přináší ostatky svatého Klimenta, mučedníka a papeže římského. A Bůh jal se tehdy činit zázraky: člověk ochrnulý byl tu uzdraven a mnozí jiní se zbavili rozličných neduhů, rovněž i zajatci těch, kteří je zajali, po vzývání památky svatého Klimenta.

Papež přijal slovanské knihy, posvětil je a položil v chrámu svatě Marie, který slove Fatné. Pěli pak s nimi liturgii. A potom nařídil papež dvěma biskupům, Formosovi a Gauderichovi, aby vysvětili slovanské učedníky. A když je vysvětili, tu zpívali liturgii slovanským jazykem v chrámu svatého apoštola Petra, a druhý den zpívali v chrámu svatě Petronily, a třetí den zpívali v chrámu

svatého Ondřeje; a nato zas u velikého učitele národů, apoštola Pavla, v chrámu v noci zpívali svatou liturgii slovansky nad svatým hrobem, přičemž měli ku pomoci biskupa Arsenia, jednoho ze sedmi biskupů, a bibliotékaře Anastasia. Filosof se svými učedníky nepřestával za to vzdávat Bohu náležitě díky.

Římané pak neustávali k němu chodit a dotazovat se ho na všechno a dostávalo se jim dvojího i trojího výkladu. Těž jeden Žid přicházel a disputoval s ním, a jednou mu řekl: „Podle počtu let Kristus, o němž praví proroci, že se narodí z panny, ještě nepřišel.“ Ale filosof mu počítal všechna léta od Adama po pokoleních a ukázal mu přesně, že již přišel, a kolik je to let od té doby do nynějška, a po tomto poučení ho propustil.

18

I postihly jej mnohé útrapy, takže upadl do nemoci. A když byl trápen bolestným neduhem po mnoho dní, jednou spatřil zjevení Boží a začal takto zpívat: „Zaplesal duch můj a zaradovalo se srdce mé nad tím, že mi bylo řečeno: do domu Hospodinova vejdemo.“ Oblékl si svůj úctyhodný mnišský šat a zůstal tak a celý den se z toho těšil a pravil: „Od této chvíle nejsem já sluhou ani císaře, ani kohokoliv jiného na zemi, nýbrž toliko všemohoucího Boha. Nebyl jsem a stal jsem se a jsem na věky, amen.“ Na druhý den byl oblečen do svatého stavu mnišského, přijal k světlu světlo a přezval si své jméno na Cyril. V tomto stavu pak zůstal padesát dní.

Když se přiblížil čas odchodu z tohoto světa, pozdvihl své ruce k nebesům a pomodlil se k Pánu se slzami: „Pane Bože, který sis ponechal k své službě anděly netělesné, nebe jsi rozpjal a zemi zbudoval a vše, co jest, z nebytí přivedls v bytí, který vždy činíš po vůli těm, kdo se tě bojí a zachovávají tvá přikázání, vyslyš mou modlitbu a ochraň své stádo, k němuž jsi mne svého neschopného a nehodného služebníka poslal. Zbav je všeliké bezbožné a pohanské zloby a mnohmluvného rouhavého jazyka kacírského, který mluví rouhavě proti tobě, zahlaď trojjazyčný blud a dej, ať

Ž 103,2; 101,26;
103,5; 118,90

Tr 2.14 se tvá církev hojně rozroste, a až všechny je shromáždíš v jedno-
myslnosti, učiníš je lidem vyvoleným, stejně smýšlejícím o pravé
tvé víře a správném vyznání a vdechne jim do srdce slovo své
nauky. Je to jistě tvůj dar, žes nás nehodně přijal za hlasatele
svého Krista. Odevzdávám ti jakožto tvé ty, kteří konají dobré
skutky tobě milé a které's mi svěřil. Spravuj je silnou svou pra-
vicí, aby všickni slavili tvé jméno, mocná Trojice.“ Potom políbil
Z 123.7 všechny svatým políbením a řekl: „Požehnaný Bůh, který nás
nevydal do rukou našich neviditelných nepřátel, ale potřel osidlo
těch, kteří nám činili úklady, a zbavil nás od záhuby.“ A po těch
slovech zesnul v Pánu v svých dvaadvaceti letech, v čtrnáctý den
měsíce února, druhé indikce, roku 6377 od stvoření světa (tj.
14. února 869).

I rozkázal apostolik všem Řekům, kteří byli v Římě, a též
i všem Římanům, aby se dostavili se svícemi zpívat nad ním
a vystrojit mu průvod pohřební, jaký by vystrojili samému papeži.
To také učinili.

Metoděj pak, bratr jeho, poprosil apostolika a řekl: „Matka nás
zapřísáhla, aby toho, kdo z nás dříve odejde na soud, dopravil
bratr do jeho kláštera a tam jej pohřbil.“ Papež tedy kázal jej vložit
do rakve a zatlouci železnými hřeby a tak jej držel po sedm dní,
zatímco činil přípravy pro převoz. Římští biskupové však řekli
apostolikovi: „Bůh po putování mnohými zeměmi přivedl jej sem
a zde vzal k sobě jeho duši, proto se patří, aby také zde jako
ctihodný muž odpočíval.“ Tu řekl apostolik: „Pro jeho svatost
a lásku přestoupím římský obyčej a pohřbím jej ve své vlastní
hrobce v chrámě svatého apoštola Petra.“ Bratr jeho však řekl:
„Když jste mne neposlechli a nedali mi ho, je-li vám to milé, ať
tedy je uložen v chrámu svatého Klimenta, s nímž také sem při-
šel.“ Apostolik rozkázal, aby se tak stalo. I shromáždili se opět
všichni biskupové a kněží a všechen lid, aby jej doprovodili s úc-
tou, a řekli: „Otevřme rakev a vizme, je-li celý, není-li z něho něco
vzato.“ Ale ačkoli se mnoho namáhali, nemohli božím řízením
vytáhnout hřeby z rakve. I položili jej tak s rakví do hrobu po

pravé straně oltáře v chrámě svatého Klimenta, kde se počaly dít
zázraky. A Římané, když je viděli, tím víc se oddávali uctívání
jeho svatosti. Namalovali jeho obraz nad hrobem a počali nad ním
pálit světlo ve dne i v noci a chválili Boha, jenž takto oslavuje
ty, kteří ho slaví. Jemu budiž sláva a čest a klanění na věky věků.
Amen.